

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 2

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Cím és a veroszöveg összefüggése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Metaforikus cím: a lenti és fenti világot összemosó; erős fényhatást keltő; az arany tó „a lemenő nap” kifejtett metaforája a szövegben; többjelentésű kép, az eufemizált halált, az elmúlást idézi mint a természet rendjét stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. A táj bemutatása – tájelemek, képi megjelenítés, stílus

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Impresszionisztikus leírásmód: egy pillanat benyomása, megragadása, s a hozzá fűződő érzések; a lírai én nézőpontja: „ülök itt a / Hegyoldali, új játszótéren;” konkrét és elvont jelentéssíkok; tájelemek: tó, ég, nap, megszemélyesített fák, kisleány; természeti és ember által alkotott világ: játszótér; párhuzam: „a lemenő nap” képe, a természet elmúlása és az emberi világ, egyéni elmúlás között; fény – sötétség szimbolikus képei stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. A lírai én megszólalásai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Általánosító, személytelen, főnévi igeneves indítás, sóhaj: az élet pillanatnyi szépségeit meglátó, s annak elmúlását bölcsen, a természet rendjeként elfogadó vágyát mindenki nevében szólaltatja meg I. feltételes mód; majd E/1. személybe váltás, személyes sorsként jeleníti meg a halált, az én világból való eltűnését, I. önreflektív, zaklatottságát kifejező kérdései, elégikus hangja stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. Életfelfogás

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Az élet és a halál összetartozását jeleníti meg; sztoikus belenyugvással, a természet törvényeként – I. fák bölcsessége – szeretné elfogadni; a lírai én mégis értékpusztulásként, szorongással, veszteségélményként éli meg, I. unokája idilli játéka közbeni kérdései stb.),

érvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat
5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat *4 pont*, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése: Pl. kutyát sétáltatnak, futnak, tartják a távolságot, félnek, özszemosolyognak, bénáznak stb. **5 pont**

b. Nyelvi elemek értelmezése a kontextus alapján Pl. potenciális = várható, lehetséges; bénázás = ügyetlenkedés, szerencsétlenkedés; függöny = a kapcsolatot megszakítja, befejezi; komótos = ráérős, lassú; parkerdő = sport, turisztika és üdülés céljára kijelölt erdő, épített ösvényekkel, pihenőhelyekkel. **5 pont**

c. Minden helyesen azonosított kulcsszó 1 pontot ér. **5 pont**

d. Témához való igazodás **5 pont**

A véleménykifejtés követelményeinek betartása **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott epikus alkotás műfaji sajátosságai **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Kármán*: szentimentalista levél-/ naplóregény: bevezető: három kitalált elbeszélői szöveg: olvasási módot kínál; levelek, naplójegyzetek: Fanni szeretethiányának, szerelemre lobbánásának, önmegértésének, halálának, túlérzékenységének története; énelbeszélés, a történetmondás ismételt megszakad; vallomásosság; kert-motívum jelentései; egy év, ciklikusság, évszaktoposzok;

Jókai: társadalmi, romantikus regény, lineáris, előre haladó történetalakítás, kalandos epizódok, váratlan fordulatok, metonimikus és metaforikus összefüggések; a nagy történet különböző történetekből épül fel, szervezőelve az ellentét, két világ értékrendje, ellentéte; regény kezdete és zárata – cselekményszervező elem; időtlenség; az elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú;

Móricz: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat; Turi Dani a hagyományos paraszti mentalitással, a Karayak göggyével, sár-létével, sorsával szembeszegülő, azt alakítani igyekvő; az önmegvalósító, önteremtő, önpusztító Ember típusa; metonimikus történetalakítás; zárt, falusi színtér: Kiskara világa; szervezőelve az ellentét; térszerkezet: nyílt – zárt tér; szereplők közötti társadalmi, szociális, családok közti, érzelmi ellentétek; realista-naturalista házasságtörténet; metaforikus összefüggések: sár és arany motívuma, fejezetzáró, szimbolikus jelentései; elbeszélői és szereplői szövegek keveredése, szabad függő beszéd stb.);

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. a természet és ember viszonya **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Kármán*: antropomorfizált természet; Fanni megszólítja, barátjának nevezi, titkai tudója, vigasztaló, megértő társ ellentétben az emberekkel; a történet időszerkezetét is meghatározza: egy év, természet körforgása, emberi idő végessége, egyszerűsége; évszaktoposzok: a regény a burjánzó természet tavaszi és kora nyári képeivel indul, ami párhuzamba állítható Fanni vágyakozásával és önkeresésével, a hősnő sorvadásának kezdete pedig a tél, a természet látszathalálának és az emberi élet elmúlásának gyakori időtoposza; ekkor válik szét a természeti ciklus és a hősnő útja, mert míg a természet éledni kezd, Fanni haldoklik;

Jókai: természet – ember harmóniája, antropomorfizált növény- és állatvilág; Timár Mihály a társadalmi közegben megélt erkölcsi-érzelmi-lelki veszteségei elől menekül a Senki szigetére; sziget jelentései: otthon, amelyet az emberi lét végessége ellenére az archaikus idill időn kívülsége jellemez; rousseau-i szentimentalizmus hatását mutató természetes világban nem fizetnek adót, nem harcolnak senki ellen, nincs pénz, nincs állam és egyház, és a társadalmiságban fontos szerepet játszó név is lényegtelennek válik; biztonság- és menedékkép, érintetlen harmónia paradicsomi állapota, kertszerű, családiasság, szelíd érzelmek képzete kapcsolódik hozzá; különállás- és kivonulásjelkép is, mely a regénykezdet romantikus fenség- és teljességélményével ellentétben már nem hordozza az egyetemesség érvényét, hiszen Timár Mihály csak úgy lel lelki békére és nyugalomra, hogy feladja életervét: lemond a társadalmiságról, a világ alkotó formálásának romantikus vágyáról, és visszalép a magánszférába, a szentimentális idill világába;

Móricz: Turi Dani sorsa és az évszaktoposzok: a regény I. része: nyár – a beteljesedés, önmegvalósítás, öröm évszaka; az aratással II. része: tél – erejének hanyatlása, önpusztítás jelképe; a munkába, mezőre, „az isten szabad földjére” menekül az otthon fojtogató légköréből, zárt teréből, ő a nyílt téren, a természetben érzi szabadnak, energiával telinek magát I. kaszálás-jelenet; földhöz való ragaszkodása, birtoklásvágya határtalan; Kiskara bemutatása, a sár-motívum stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. a magányos hős magatartása

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Kármán:* Fanni magányba vonulása vállalt, befele forduló, önmegértő szándékú, ugyanakkor gyötrő; szenved miatta; okai: önismerethiány, árvasága: anyja, testvére halála, mostohája és apja ridegsége; szeretetlenség, majd szerelemhiány, T.-aival való megismerkedése, szerelem intenzív megélése, környezete elmarasztalása, szóbeszéde, apja értékítélete; világnézeti, értékrendbeli különbségek: Fanni – barátnők és a család között; kommunikációhiány; fecsegés – hallgatás, nyelvi kifejezés elégtelensége; L.-né barátsága, ösztönzése, társaságba való visszatérés, másság, meg-nem-értés, túlérzékenység, halálvágy;

Jókai: Timár Mihály magányossá válik; életének sorsfordulata: Ali Csorbadzsi kincsének véletlenszerű megtalálása, titokban maradása, meggazdagodása, Tímea hűvössége önmagával és a világgal is szembeállítja; fokozatosan fordul el a világtól, majd lép ki teljesen; kettősség sorsában, jellemformálásában: sikeres, elismert, magasztalt vállalkozó, mindent elér – midázsorsú hős; vívódó, meghasonlott hős, értékválságban szenved I. belső vitái, monológjai, lelkifurdalásának képi megjelenítése, tárgyiasítása a hold motívumban; tisztesség – érvényesülés, önzetlenség – önérdek, látszat – valóság, hűség – hűtlenség problematikája; menekülése újrakezdés, a nyugalom, a társ megtalálásának romantikus lehetősége: a Senki szigete; *Teréza* magánya vállalt s harmonikus: a Senki szigetére menekülése, oka pl. a bizalom elvesztése, kiábrándulás, az anyagi értékek, az emberi önzés, szeretetlenség világából; saját, természetes világából száműzte a pénzt, az egyházat, a hatalmat; a szeretet, a humánus értékek világát teremti újra;

Móricz: Turi Dani ellenére, hogy családja van, magányos hős, vágyainak határtalanságát sem a falu, sem felesége nem érti; idegenség, kommunikációhiány, ellentét társadalmi, lélektani és szimbolikus szinten; ő sem akarja a falut maga mellé állítani, pedig értük is küzd I. földszerzés fokozatai, sikerei; mitikussá növesztett alakja: önteremtő, gondolkodó, újító, vállalkozó I. modern gazdálkodás bevezetése; munkaszeretet jellemzi; ösztönei, indulatai, agresszív viselkedése visszahúzó erők; normasértővé válik, átlépi emberi határait, a társadalom és az isteni törvények szerint is bukni kell; önmegvalósítás - kettős gyilkosság - önpusztítás; feleségéhez való visszatérése: a megváltás reménye; vívódó hős: sár-léte miatt; belső hangok, I. monológjai drámaiság, belső feszültség kivetítői, realista-naturalista ábrázolásmód stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. motívumok és jelentéseik a regényben

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága *5 pont*
(pl. *Kármán*: kert-motívum jelentései: sorskert, menedék, élet-halál jelképe; hold – feminin jelleg, anyját idézi, átjárást biztosít a transzcendens létbe, halál, álom motívummal kapcsolódik össze; szentimentalista stílusjegyek;

Jókai: az arany ember motívuma s jelentései I. cím: inspicuens – megbízható, becsületes ember; ironikusan hat, mert Timár a hajó rakományáról és utasairól épp vesztegetéssel szerez tőle bizonyítványt, ugyanakkor itt még megbízója, Ali Csorbadzsi érdekében cselekszik; a kapitány, akinek Timár négy hivatalos írást mutatott be, mások érdekében cselekszik: furfangos, cseles eszű, ravasz; Bécsben az audiencián a miniszter nevezi annak, Timár nemességet kap – okos, előrelátó, az udvar és a miniszter számára hasznos, használható, a közbeszéd szerint jószívű, jótékonykodó, jólelkű, nagylelkű, jótevő, bőkezű, gazdagsága ellenére szociális érzékkel megáldott, Timár önmagáról öniróniával mondja, bűnösnek tartja magát, az arany és ember, a társadalmi és természeti ember ellentétbe kerül, vívódásának oka lesz, kettősség, lemond társadalmi szerepéről, a természetbe menekül; sziget – biztonság-, menedékjelkép Timár, Noémi, Teréza számára, hold - kísértetjelkép Timár számára; víz, a Duna – élet, halál, megtisztulás jelképe;

Móricz: sár és arany motívumok jelentései a regényben I. cím: Dani mondja Erzsiről: törekeny, sovány, Dani önmagáról: tehetetlen felesége konokságával szemben; otthonát mint zárt teret börtönnek érzi, visszahúzó erőként; Dani Turi Gyuriról, és fordítva: semmiember, gyáva; Dani a faluról, az életről: szegénység, nyomor, kilátástalanság, de még lázad ellene; arany – a tehetséges, önmegvalósító ember, aki képtelen kitörni a sárból, az ösztönök, indulatok általi meghatározottságából, Istenre hárítja a felelősséget a regény végén; sár – az értékeket elpusztító ellenséges erő szimbóluma stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont*.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér